

Til § 5.

Bestemmelserne i § 5 afløser bestemmelserne i nugældende lovs § 6 stk. 1-2, jfr. bekendtgørelsens § 17 stk. 8. Med lovforslagets formulering identificeres den obligatoriske biblioteksbetjening med heltidsbiblioteksbetjening. Kravet om etablering af heltidsbibliotek gøres herved generelt, medens det i nugældende lov dels er knyttet til en indbyggergrænse (5000 indb. lovens § 6 stk. 2), dels er afhængigt af om der ved et bibliotek er ansat en eller flere heltidsbeskæftigede personer (lovens § 6, stk. 1). Ændringen er væsentligst af formel karakter idet den i praksis kun berører de 29 kommuner med under 5000 indb. der endnu ikke har etableret heltidsbibliotek. Til bestemmelsen er i lovforslaget knyttet en adgang til midlertidig dispensation, svarende til den der findes i nugældende lovs § 6 stk. 3. Hertil sigter lovforslagets § 20, se bemærkninger hertil.

Situationen er for øjeblikket den at af landets 277 kommuner har de 157 (med ca. 4.1 mio. indb.) heltidsbetjening, og de 120 (med ca. 0,9 mio. indb.) deltidsbetjening. Af disse sidste berøres som nævnt kun de 29 af ændringen i lovforslaget.

Betegnelsen heltidsbibliotek og deltidsbibliotek der blev indført i forbindelse med bibliotekslovrevisionen 1964 er ikke anvendt i loven men er gennemført i bekendtgørelse af 13. maj 1965 og 24. oktober 1966. Af nugældende lovs § 6 stk. 1-2, jfr. § 7 stk. 1 fremgår indirekte at et heltidsbibliotek er karakteriseret ved at dets leder er heltidsbeskæftiget og faguddannet bibliotekar. Omvendt forstås ved deltidsbibliotek et bibliotek hvis leder er deltidsbeskæftiget og hvor der ikke består krav om at denne skal være faguddannet. Ved faguddannet bibliotekar forstås en person der har gennemført folkebibliotekarstudiet ved Danmarks Biblioteksskole (eller en som ligeberettigede hermed anerkendt anden bibliotekarisk uddannelse). For ledere og filialledere ved deltidsbiblioteker består iht bekendtgørelsens § 17 stk. 4 krav om deltagelse i et (2 ugers) grundkursus, jfr. bemærkninger til § 20.

Det følger umiddelbart af det ovenfor anførte, at der ikke i deltidsbibliotekerne er mulighed for at tilvejebringe en biblioteksbetjening af samme omfang og på samme professionelle niveau som i heltidsbibliotekerne.

Dette kommer også til udtryk ved at der i de nugældende bekendtgørelser på en række områder findes særbestemmelser for deltidsbiblioteker karakteriseret ved reducerede fordringer til virksomheden, især mht åbningstider, retningslinier for bogbestand mv. (Om de særlige deltidsbiblioteksbestemmelser, se iøvrigt bemærkninger til § 20).

Existensen af 2 principielt forskellige niveauer for biblioteksbetjening strider afgørende mod den tidligere og nuværende lovgivnings målsætning: at tilvejebringe en kvalitativt ensartet biblioteksservice for alle uanset bopæl. Deltidsbibliotekerne har især været og er i det væsentlige stadig knyttet til landkommunerne. Der er imidlertid, som udviklingen i samfundet har formet sig, intet grundlag for at hævde, at biblioteksbehovet, kvantitativt eller kvalitativt, er anderledes på landet end i byerne. Bibliotekslovgivningen bør derfor — som det er gennemført i skolelovgivningen — ikke i sine krav til virksomhedens indhold og kvalitet skelne mellem forskellige kommunetyper.

Forslaget om at gøre kravet om etablering af heltidsbiblioteksbetjening generelt må på den her nævnte baggrund betragtes som principielt meget væsentligt. Dette gælder uanset at dets gennemførelse i praksis først kan ske efter en overgangsperiode, i hvilken det forudsættes at kommuner der ved lovens ikrafttræden har deltidsbibliotek kan opnå dispensation til midlertidigt at fortsætte hermed, se bemærkninger til § 20.

Den væsentlige nye bestemmelse om kommunens oplysninger om den planlagte udbygning af folkebiblioteksvæsenet (§ 15, stk. 2) vil være af betydelig mindre værdi, hvis det ikke af loven fremgår at den biblioteksbetjening der skal planlægges er en betjening på heltidsbiblioteksniveau.

Formuleringen af § 5 udtrykker det der karakteriserer heltidsbiblioteket i den hævdundne betydning af dette ord: at den ledende bibliotekar er heltidsbeskæftiget og faguddannet og at det bibliotekariske arbejde iøvrigt varetages af faguddannede bibliotekarer.

Det er imidlertid næppe muligt at give en præcis definition af bibliotekarisk arbejde. Dette skyldes ikke mindst at der i de senere år er foregået en stadig ændring af arbejdsfordelingen. Arbejder der hidtil var betragtet som bibliotekariske eller blev udført af bibliotekarer er overført til andre personalekategorier, især den nye type medarbejdere biblioteksassistenter hvis grunduddannelse er kontormæssig. Denne ændrede arbejdsfordeling er vidt fremskreden men endnu ikke fuldt gennemført. Med hensyntagen til denne udvikling kan dog nævnes visse arbejdsområder som under alle omstændigheder opfattes som bibliotekariske. Det gælder f. eks. den biblioteksfaglige ledelse og planlægning af kommunens biblioteksvæsen, valget af materialer, opbygning og vedligeholdelse af samlingerne og formidling af materialerne, herunder vejledning i deres benyttelse.

Uanset at der næppe på nuværende tidspunkt vil